

Het geven van sondevoeding in de thuissituatie

Een richtlijn voor ouders

Uw kind is nog niet in staat om zelf te eten/drinken en heeft daarom sondevoeding nodig. Dit hoeft echter geen reden te zijn om uw kind in het ziekenhuis te houden. Voor de groei en ontwikkeling van uw kind is het natuurlijk wel belangrijk dat het, ook thuis, de juiste hoeveelheid voedingsstoffen binnen krijgt.

Voordat uw kind met sondevoeding naar huis gaat, kijken we samen met u naar de mogelijkheden, de beperkingen en de dingen waar u misschien tegenop ziet. Daarnaast zorgen we ervoor dat u in de periode voor ontslag voldoende kennis heeft opgedaan en vaardigheden heeft ontwikkeld om uw kind thuis sondevoeding te kunnen geven.

Tijdens het lezen van de informatie en het oefenen van de vaardigheden komen er ongetwijfeld vragen bij u boven. Stel uw vragen gerust aan uw verpleegkundige. Wij helpen u graag en vinden het, net als u, belangrijk dat u met alle vertrouwen uw kind mee naar huis neemt.

Wat en waarom van sondevoeding

Wat is sondevoeding?

Sondevoeding staat voor voeding die gegeven wordt door een sonde. Een sonde is een dun slangetje dat via één van de neusgaten door de keelholte en slokdarm naar de maag loopt. Er zitten kleine gaatjes in het voorste deel van de sonde. Dit gedeelte van de sonde ligt in de maag. Het uiteinde van de sonde wordt afgesloten door middel van een dopje, dit gedeelte blijft buiten het lichaam. Door het dopje te openen kan voeding worden toegediend.

Waarom is sondevoeding nodig?

Er kunnen verschillende redenen zijn waarom uw kind sondevoeding nodig heeft. Vaak heeft een kind niet de energie of mogelijkheden om zelf zijn flesje leeg te drinken. De oorzaak hiervan ligt in een onderliggend ziektebeeld of probleem, dit wordt door de arts met u besproken.

Meer informatie over sondevoeding bij premature baby's kunt u vinden op:
www.couveuseouders.nl/neonatalogie/voeding/sondevoeding/

De informatie in deze folder is van algemene aard en is bedoeld om u een beeld te geven van de zorg en voorlichting die u kunt verwachten. In uw situatie kunnen andere adviezen of procedures van toepassing zijn. Deze folder is dan ook slechts een aanvulling op de specifieke (mondelinge) voorlichting van uw specialist of behandelaar.

Voordelen van sondevoeding

Sondevoeding kan zorgen voor een ontspannen voedingsmoment. Uw kind kan met de sonde in gewoon drinken en eten, maar hij of zij hoeft niet per sé alles zelf op te drinken/eten. Zelf eten/drinken kost uw kind veel energie, door het geven van sondevoeding wordt deze energie bespaard. Met sondevoeding krijgt uw kind meer tijd om te rusten tussen de voedingen door. Uw kind is hierdoor wakkerder waardoor hij/zij meer energie heeft om bijvoorbeeld te spelen.

Als uw kind moeite heeft met eten, kost dat u ook veel energie en inspanning. Door het geven van sondevoeding houdt u tijd en energie over voor andere activiteiten met uw kind.

Het inbrengen en verwijderen van de sonde**Het inbrengen van de sonde**

Het inbrengen van de sonde is en blijft een vervelende ervaring voor uw kind. Door een logische werkwijze en een goede voorbereiding kunt u het ongemak zoveel mogelijk beperken.

Enkele tips:

Het is afhankelijk van de leeftijd en aard van uw kind of u de sonde alleen of met zijn tweeën inbrengt. Wanneer u de sonde met twee personen inbrengt kan de één zich richten op het inbrengen en de ander op het troosten of afleiden van uw kind. Ook is het mogelijk dat de verpleegkundige van de thuiszorg u helpt bij het inbrengen van de sonde in de thuissituatie. Voordat uw kind naar huis gaat, wordt hierover met u gesproken.

Stel uw kind vooraf aan de handeling gerust door rustig en vriendelijk tegen hem of haar te praten. Geef uw kind als het wat ouder is iets lekkers of de fopspeen voorafgaand aan de handeling.

Wissel het linker en rechter neusgat af bij het inbrengen van de sonde om irritatie van het slijmvlies te voorkomen.

Breng de sonde altijd in op een lege maag (dus niet net na een voeding). Doe dit nooit op een volle maag; daardoor kan sondevoeding in de longen terechtkomen (aspiratie).

Ga rustig en stapsgewijs te werk.

Stap 1

Leg alles wat u nodig hebt klaar en uit de verpakking:

Een voedingssonde en een spuit van 5 ml of 10 ml die op de sonde past. pH strips voor de controle na het inbrengen.

Voor het vastplakken van de sonde hebt u nodig: Smalle Leucoplast of Fixomull en een schaar.

Voor een jonge baby knipt u 2 stroken leukoplast van 6 – 10 cm. 1 strook knipt u aan beide uiteinden 2 cm in.

Voor een zuigeling of kind knipt u twee stroken leukoplast (10 cm en 2 cm) en een stukje Fixomull op maat.

Stap 2

Was uw handen.

Als uw kind jonger is dan 28 dagen volgt u de NEMO methode:

U meet met de sonde vanaf de neus, voor langs het oor, via de hals tot aan het onderste puntje van het borstbeen. Kijk op het maatstreepje op de sonde en teken de gemeten aantal centimeters af met een stift. Dit is de inbrengdiepte, schrijf deze op. Door deze manier van meten komt de sonde ongeveer halverwege de maag te liggen. Als de sonde niet diep genoeg zit, kan uw kind gaan spugen of zich verslikken.

Als uw kind ouder is dan 28 dagen volgt u de ARHB methode:

De diepte van de sonde is afhankelijk van de lengte van uw kind. In de tabellen in de bijlage ziet u welke diepte geschikt is. De tabellen worden opgesteld door V&VN, beroepsvereniging van zorgprofessionals. De meest actuele tabellen zijn toegevoegd in de bijlage, maar blijven zich jaarlijks vernieuwen. Bekijk daarom [deze praktijkkaart](http://www.venvn.nl) van de V&VN of kijk op www.venvn.nl. Markeer de in te brengen lengte.

Stap 3

Maak het eerste deel van de sonde, aan de kant die u gaat inbrengen nat met water. Een vochtige sonde maakt het inbrengen makkelijker.

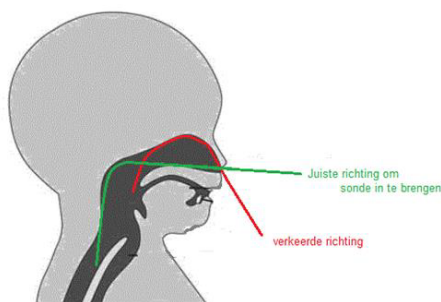

Foto 1

Foto 2

Foto 3

Stap 4

Breng de sonde in via de neus tot aan de afgemeten afstand op de volgende wijze:

- Leg uw kind plat neer of neem hem/haar op schoot (een kind vanaf ongeveer 3 jaar eventueel laten zitten).
- Breng de sonde rustig in over de bodem van de neusholte. (zie foto 1)
- Buig het hoofd van uw kind iets naar voren. Probeer hem of haar te laten slikken, eventueel met behulp van een slokje water of door in zijn/haar gezicht te blazen. Op het moment dat uw kind slikt, schuift u de sonde door.
- Let op de reactie van het kind ten aanzien van onrust, hoesten, spugen. Denk er aan dat bij inbrengen via de neus de sonde via de mond naar buiten kan komen.

Stap 5

Plak de sonde op de volgende manier vast bij een jonge baby: Plak de sonde naar de zijkant weg met de ingeknipte pleister (zie foto 2). Plak 1 smal strookje over de neusrug en het

andere op de bovenlip. Aan de andere kant van de ingeknipte pleister worden de smalle strookjes over elkaar gekruist onder de sonde door. De andere pleister dient ter ondersteuning.

Plak de sonde op de volgende manier vast bij een zuigeling en ouder kind: Plak de sonde bij de neus af door een strook leucoplast op de neus te plakken en daarna om de sonde te wikkelen en weer bij de neus uit te komen. Daarna een strookje leucoplast van ± 2 cm eroverheen voor extra stevigheid (zie foto 3). Plak vervolgens de sonde vast op de wang (dicht bij de neus) met Fixomull.

Stap 6

Controleer de positie van de sonde via de volgende stappen:

1. *Direct na het inbrengen, controleer de pH waarde; deze moet lager dan 5.5 zijn.*

Een enkele keer is de maaginhoud niet op te trekken.

U trekt dan vacuüm. Als er geen aspiraats opgetrokken kan worden kunt u de volgende stappen nagaan:

- Breng de sonde 5-10% van de ingebrachte lengte verder OF trek 5-10% terug.
- Zorg dat het kind op de (andere) zij gaat liggen; wacht 15-30 minuten.

Laat uw kind indien mogelijk iets drinken. Controleer of je dit via de sonde opgetrokken krijgt. Dit bevestigt of de sonde in de maag gepositioneerd zit. Indien u helemaal geen aspiraats opgetrokken krijgt na bovenstaande acties, of een pH met meer dan 5.5, vraag om advies bij de kinderthuiszorg. Als u deze niet heeft vraag dan om advies bij de poli kindergeneeskunde. Niet bij iedere voeding hoeft de sonde gecontroleerd te worden. Kijk wel bij iedere voeding naar het uiterlijk van de sonde en controleer de pleisters en de hoeveelheid centimeters dat de sonde is ingebracht.

Let altijd op de reactie van uw kind tijdens het toedienen van sondevoeding. Let vooral op: onrust, hoesten, spugen of het uit de mond komen van de sonde. Hoesten kan erop wijzen dat de sonde in de luchtpijp zit. Bij braken kan de sonde uit de mond komen. In beide gevallen moet de sonde voorzichtig worden uitgehaald en een nieuwe sonde worden ingebracht. Het is belangrijk dat de sonde goed op zijn plaats blijft, daarvoor gebruikt u de pleisters. De sonde kan zo nodig van nieuwe pleisters worden voorzien als deze vies zijn of los raken.

Verwijderen van de sonde

Sluit de sonde af met het dopje.

Verwijder de sonde door eerst voorzichtig de pleisters los te halen. Maak gebruik van remover doekjes voor pleisters. Daarna kunt u de sonde in een vloeiende beweging uit de neus trekken.

De sonde kan het best verwijderd worden na de laatste voeding en voor de daarop volgende voeding weer worden ingebracht. Ook bij het uittrekken van de sonde door het kind zelf moet u een nieuwe sonde inbrengen bij de eerst volgende voeding.

Het geven van voeding via de sonde

In overleg met de arts of verpleegkundige kunnen afspraken met u worden gemaakt over het aanbieden van voeding.

Kinderen hebben meestal geen last van hun sonde als deze eenmaal is ingebracht. In principe mag uw kind naast de sondevoeding ook gewoon eten of borst/fles drinken. Dit is een goede manier om de zuig-slikreflex en de motoriek van het eten/drinken te blijven oefenen. Hierbij is het wel belangrijk dat u de conditie van uw kind in het oog houdt en hem niet overprikkelst omdat u zo graag wil dat hij zelf eet of drinkt. Belangrijk is dat uw kind de voedingen als prettig en ontspannen ervaart. Dit kan door uw kind, als het goed wakker is, voedsel aan te bieden en zodra hij aangeeft deze niet meer te willen over te gaan op sondevoeding.

Tijdens de sondevoeding kunt u de zuigbehoefte van uw kind stimuleren door het op een speentje te laten zuigen. Dit is een positieve stimulatie, uw kind voelt de voeding in zijn buik en gaat hierdoor zuigen op zijn speen.

Het geven van medicijnen via de sonde

Het kan zijn dat uw kind thuis medicatie moet gebruiken. De arts en/of verpleegkundigen bespreken met u of alle medicatie via de sonde toegediend mag worden en op welke manier u dit kan doen. In principe geldt voor het geven van medicijnen via de sonde de volgende werkwijze:

1. Was uw handen.
2. Poeders: los het poeder op in een beetje voeding en trek het op in een (voedings)sput.
3. Drankjes tot de juiste hoeveelheid optrekken met een (voedings)sput.
4. Controleer de sonde.
5. Sput de medicijnen langzaam door de sonde.
6. Sput de sonde door met 5-10cc water (afhankelijk van de leeftijd van het kind).
7. Herstart zo nodig de voeding.
7. Kijk naar de reactie van uw kind op de medicatie.

Problemen die zich thuis kunnen voordoen

Als uw kind naar huis gaat met sondevoeding blijft dat voor u een spannend moment. Het is een ongewone manier van voeden in de thuissituatie en het kan tijd kosten voordat u en uw kind daaraan wennen. Om te voorkomen dat u thuis voor verrassingen komt te staan, worden hieronder een aantal problemen beschreven. Daarbij worden ook mogelijke oplossingen gegeven. Belangrijk is dat u in uw eigen situatie uw kind goed observeert. Als u twijfelt vraag dan altijd een arts of verpleegkundige om hulp.

Verslikken

De voeding is in de luchtweg gekomen. De belangrijkste signalen die uw kind laat zien als er sprake is van voeding in de luchtweg zijn hoesten of problemen met de ademhaling. De ademhalingsproblemen kunnen zich uiten in kortademigheid, snelle ademhaling, hoorbare ademhaling.

Mogelijke oorzaken van dit probleem zijn:

- De sonde zit niet goed. Controleer de sonde en verwijder deze zo nodig. Zijn de symptomen verdwenen na het verwijderen?
- De voeding is te snel achter elkaar gegeven. Dit kan de maag niet verwerken, de voeding komt omhoog: wacht minimaal één uur voor het geven van de volgende voeding.

Als de symptomen na bovenstaande handelingen niet zijn verdwenen, maar aan blijven houden raadpleeg dan uw huisarts.

De voeding wil niet door de sonde

Een oorzaak van het niet door kunnen spuiten van de voeding kan zijn dat er een knik zit in de sonde. Verwijder de knik uit de sonde. Als dit niet lukt dan kunt u de sonde verwijderen en een nieuwe inbrengen. Als de sonde is verstopt door medicijnen of oude voeding spuit u water met een beetje kracht door de sonde met een 10cc spuit. De hoeveelheid water is afhankelijk van de leeftijd van het kind. Trek dit water weer terug tot het water in de sonde beweegt. Als u de sonde niet meer door kunt spuiten dan dient u een nieuwe sonde in te brengen. Geef medicijnen die tot verstopping van de sonde kunnen leiden als eerste voor de voeding, en spoel de sonde daarna direct door met wat water of voeding.

Om te voorkomen dat de sonde verstopt raakt, kan deze 4 tot 6 keer per dag doorgespoten worden met maximaal 5ml lauw-warm water. Spuit de sonde ook telkens door voor en na het toedienen van medicatie.

Diarree en/of spugen

Uw kind heeft last van buikkrampen, misselijkheid of een opgezette buik

Diarree en spugen kunnen veroorzaakt worden door:

- Er zit teveel lucht in het maag-darmstelsel: probeer via de sonde zoveel mogelijk lucht uit de maag te halen
- De voeding is te snel gegeven. Geef de voeding langzamer of hevel de voeding (hevelen is het laten inlopen van de voeding op basis van zwaartekracht dus niet spuiten).
- De voeding is te koud of te warm gegeven. Controleer de temperatuur, door een druppel voeding aan de binnenkant van uw pols te laten vallen.
- De voeding is bedorven door onjuist bewaren of slechte hygiëne. Schoon materiaal gebruiken, handen wassen voor de bereiding, de voeding niet langer dan 24 uur bewaren.
- De sonde is in de twaalfvingerige darm gekomen. Meet met een andere sonde of de sonde te diep in het lichaam zit, zo nodig de sonde iets terug trekken.

Obstipatie

Uw kind heeft langer dan drie dagen geen ontlasting.

Obstipatie bij uw kind kan veroorzaakt worden door de samenstelling van de voeding of door medicatie. Als u merkt dat uw kind gedurende drie dagen geen ontlasting heeft gehad kunt u het buikje van uw kind zacht masseren en door de beentjes naar de buik te brengen, hem helpen te ontlasten. Blijft de obstipatie aanhouden raadpleeg dan een arts.

Irritatie van de neus en/of een wondje in het neusgat

Irritatie van de neus kan veroorzaakt worden doordat de sonde teveel tegen de rand van de neus drukt. Het is belangrijk dat u ervoor zorgt dat u bij het vastplakken van de sonde de neus zoveel mogelijk vrij houdt. De irritatie kan ook veroorzaakt worden door de pleisters. Als dit het geval is kan het helpen om de pleisters regelmatig te vervangen. Mocht dit laatste niet helpen dan kunt u een ander soort pleister proberen. Houd de plek van irritatie zoveel mogelijk vrij, plaats de sonde in het andere neusgat en plak de pleister zo, dat deze niet op de geïrriteerde plek zit.

Vragen over de folder

Heeft u naar aanleiding van deze folder nog vragen dan kunt u deze stellen aan de behandelend arts en medewerkers van de afdeling van waaruit uw kind naar huis is gegaan.